

Nationaløkonomisk Forening.

Tirsdag d. 28. Novbr. samledes Foreningens Medlemmer til en Fællesspisning, hvorefter der afholdtes den aarlige Generalforsamling. Noget Regnskab for Regnskabsaaret 1. Oktbr. 1881—30. Septbr. 1882 kunde ikke fremlægges, da alle Foreningens Papirer vare brændte ved en Ildsvaade i afvigte Sommer; men det meddeltes, at Kassebeholdningen ved Regnskabsaarets Begyndelse d. 1. Oktbr. 1882 var 2173 Kr. 65 Ø., hvorefter Generalforsamlingen gav Decharge. Til Bestyrelse for det kommende Aar valgtes dHrr. Prof. Falbe Hansen, Etatsraad Nationalbankdirektør Levy, Handelsbankdirektør Levy, Grosserer Oscar Muus og Prof. Dr. W. Scharling. Som Æresmedlemmer optoges Foreningens Medlemmer i Sverig og Norge: Professor Grev G. K. Hamilton i Lund og Konsul Grosserer Heftye i Kristiania. Endelig besluttede Generalforsamlingen i Henhold til Bestyrelsens Forslag efter nogen Diskussion at bemyndige Bestyrelsen til at træffe de fornødne Foranstaltninger for at faa Nationaløkonomisk Tidsskrift knyttet nærmere til Foreningen, navnlig at lade denne overtage den med Tidsskriftets Udgivelse forbundne Risiko, idet Tidsskriftet fra 1883 af ikke mere vil udkomme paa P. G. Philipsens Forlag, men fremdeles vil blive udgivet af sine nuværende Udgivere.

Derefter meddelte Professor Scharling nogle Oplysninger om det ubenyttede Areals Udstrækning og successive Formindskelse i Danmark.

Taleren begyndte med at fremhæve, at det var det statistiske Bureau, hvis Imødekommen det skyldtes, at han kunde give de Oplysninger, han agtede at meddele, men at Bureauet intet Ansvar bar for de mulige Urigtigheder, der senere maaske kunde paavises; da han nemlig ved Udarbejdelsen af det paagjældende Afsnit af «Danmarks Statistik»*) meget ønskede at faa Hovedresultaterne med af de i Sommeren 1881 indkomne Besvarelser af det udsendte Skema om Arealets Benyttelse, men Bureauet paa Grund af andre paatrængende Arbejder endnu ikke havde faaet disse nærmere undersøgt og kritisk prøvede, havde man dog vist den Velvilje at stille den rent summariske Opgjørelse af det ureviderede Materiale til Disposition. Det havde været Taleren saa meget mere magtpaaliggende at faa denne Opgjørelse, som man her for første Gang havde indhentet direkte Oplysninger om de forskellige Bestanddele af det ubenyttede Areal, medens man hidtil kun havde haft den almindelige Oplysning om dettes samlede Udstrækning, som indirekte fremgik af Angivelserne om det benyttede Areal, og man saaledes nu dels ved en Prøve paa, om begge Oplysninger stemmede, kunde faa Vished for Angivelsernes Rigtighed, dels særlig kunde faa Besked om Klitarealets og Hedernes Udstrækning. Talerens Haab om nu at faa paalidelige Oplysninger herom var imidlertid bleven skuffet, idet den foreløbige Opgjørelse viste, at Materialet, særlig for Jyllands Vedkommende, var temmelig mangelfuldt og udkrævede Supplering efter forudgaaet Forhandling imellem

*) Det nu udkomne 20de Hefte af «Danmarks Statistik» (1ste Bd.s 3dje Hefte) indeholder Slutningen af den i 19de H. paa-begyndte Fremstilling af «Danmarks Overfladeforhold: 2. Det udyrkede Areal», nemlig: A. Flyvesandsarealerne (S. 134—65), B. Hederne (S. 165—201), C. Moser og Engkjær (S. 201—6) samt en samlet Oversigt over det ubenyttede Areals Størrelse og de Forandringer, det er undergaaet fra 1866—81 (S. 206—14). Heftet slutter med en Fremstilling af det opdyrkede Areals Beskaffenhed (S. 215—24), der ledsages af et Kort over For-delingen af Hartkornet i Kongeriget Danmark.

Bureauet og de vedkommende Sogneraad. Imidlertid kunde der dog alt nu drages vigtige og paalidelige Slutninger i forskellige Retninger. Idet Taleren med Hensyn til Enkelt-heder henviste til det nu udkomne Hefte af «Danmarks Statistik» fremhævede han, at Folk hidtil, da der kun fore-laa Opgivelser om det dyrkede Areal's Størrelse, let havde kunnet gjøre sig skyldig i den urigtige Opfattelse, at alt det Øvrige var ubenyttet Areal. Dette var selvfølgelig en Misforstaaelse; naar det saaledes i 1866 viste sig, at af Øernes ca. 235 □ M. kun ca. 188 vare dyrkede, hvortil kom ca. 20 □ M. Skov, var det ikke tilstrækkeligt fra de resterende ca. 27 □ M. at drage de ca. $3\frac{1}{2}$ □ M. Ind-søer, hvorefter der — hvad der vistnok i sin Tid havde forbauset Adskillige — paa Øerne skulde være ikke mindre end ca. 23 □ M. «ubenyttet Areal». Af dette var nemlig ca. 2—3 □ M. Tørvemoser, medens et betydeligt større Areal, end man i Almindelighed tænkte sig, indtoges af Bygninger, Gaardspladser og Haver, Landeveje og Jern-baner samt Gangstier og Hegn. Om Størrelsen af det Areal, der anvendtes hertil, havde man først nu faaet paa-lidelig Oplysning, og det viser sig deraf, at det virkelig ubenyttede Areal paa Øerne i 1866 istedenfor 23 næppe har udgjort mere end ca. $12\frac{1}{2}$ □ M. Til de nævnte Anvendelser medgaa nemlig nu i hele Landet: ca. $5\frac{1}{2}$ □ M. til Bebyggelse, inkl. Gaardspladser, ca. $4\frac{1}{2}$ □ M. til Haver, ca. $10\frac{1}{2}$ □ M. til Veje og Jernbaner, Hegn og Gangstier, medens Tørvemoserne indtage 11,7, Søerne 7,6 □ M., tilsammen altsaa 38,8 □ M., som maa fradrages det Areal, der ikke er anvendt til Sædavl, Græsning eller Skov.

Taleren paaviste dernæst, at Skovarealet i de sidste 15 Aar har modtaget en betydelig Forøgelse, idet det fra knap 32 er gaaet op til over 37 □ M., en Forøgelse, som for den allerstørste Del ($\frac{4}{5}$) falder paa Jylland. «Det besaaede og beplantede»: det til Sædavl, Roedyrkning og Handelsplanter anvendte Areal samt «Græsningsarealet» tilsammen regnede udgjorde i 1866 ca. 451,6 □ M. (188,2 p. Ø., 263,3 i Jylland), men vare i 1881 gaaede op til

over 506 □ M. (ca. 196 p. Ø., 310 i Jylland), saa at det dyrkede Areal i disse 15 Aar var bleven forøget med ikke mindre end 54 □ M. (7,7 p. Ø., 46,8 i Jylland). Selv om man nu vilde mene, at Angivelserne fra først af maaske ikke havde været fuldt saa nøjagtige og omfattende, som de efterhaanden vistnok ere blevne, og altsaa gaa ud fra, at det dyrkede Areal i 1866 havde været noget større, end da opgivet, vilde man dog vistnok i ethvert Tilfælde næppe være berettiget til af denne Grund at fradrage mere end 10 □ M. fra den stedfundne Forøgelse, og man vilde da i hvert Fald komme til det Resultat, at det dyrkede Areal i de sidste 15 Aar var bleven forøget med 10 pCt. eller at der i Gjennemsnit aarlig er bleven indtagen til Dyrkning omtrent 3 □ M. Det ubenyttede Areal er derved bleven reduceret til knapt 114 □ M., hvoraf henved de 4 falde paa Øerne, saa at der snart dér ikke vil være mere at gjøre i Retning af at kultivere uopdyrket Jord. Men ogsaa for Jyllands Vedkommende maa det erindres, at, om der end er endnu henved en Fjerdedel af Arealet, som henligger ubenyttet, saa vil der dog næppe vedblivende kunne være Tale om at inddrage nyt Land under Opdyrkningen i samme Maalestok som hidtil, da man naturligvis fortrinsvis har indtaget de Hede- og Kjærjorder, der bedst egnede sig til Opdyrkning, medens adskillige af de tilbagestaaende Arealer ere af en saadan Beskaffenhed, at det med de for Haanden værende Arbejdskræfter og de nuværende Priser paa Landbrugsprodukter aldeles ikke vil kunne svare Regning at opdyrke dem. Sluttelig anstillede Taleren en Sammenligning imellem det udyrkede Areal i Danmark og i andre Lande.

Angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt det virkelig kunde antages, at der i de sidste femten Aar var bleven tilkultiveret 3 à 4 □ M. aarlig, rejste sig en kort, men livlig Diskussion. Overførster Dr. Müller mindede om, at Begrebet Skovareal var lidt elastisk, idet man herunder henførte ikke blot aabne Sletter i Skovene, men ogsaa ethvert Areal, der lige er bleven inddraget til Beplantning, medens

man i daglig Tale næppe vilde kalde slige Strækninger for «Skov». Godsejer Oldenburg betvivlede stærkt, at der i aarlig Gjennemsnit skulde kunne være indtaget 3 □ M. under Kultur; thi hvorfra skulde den fornødne Arbejdskraft hertil være kommen? Efter Erfaringer, indvundne i Sverige, mente han, at der behøvedes 100 Arbejdsdage til at tilkultivere en Td. Land; herefter vilde da en Arbejder ikke kunne opdyrke stort mere end 3 Td. Land om Aaret; til Opdyrkning af 3 □ M. udfordredes altsaa 10,000 Arbejdere. — Imod den saaledes rejste Tvivl fremsattes fra flere Sider Indvendinger: Prof. Falbe Hansen gjorde gjældende, at det betydelige Omfang, hvori Maskiner i dette Tidsrum vare komne til Anvendelse i vort Landbrug, utvivlsomt havde frigjort et ikke ringe Antal Arbejdskræfter, som altsaa kunde vende sig til Indtagelsen af nye Jorder, og Grosserer Karl Frederiksen og Entreprenør N. Andersen bestrede Rigtigheden af Hr. Oldenburgs Beregning og krævede oplyst, hvorvidt der ved Arbejdsdage skulde forstaas Gangdage eller Spanddage. Under den fortsatte Diskussion herom blev det navnlig fremhævet, at Forholdene her i Landet vare af en anden Art end i Sverige, og det viste sig navnlig, at O. i sin Beregning havde indbefattet Dræning og lignende Arbejder, der utvivlsomt aldeles ikke ere blevne udførte paa de ny optagne danske Jorder. Hr. N. Andersen mente nemlig, at der for en meget stor Del af disse Jorders Vedkommende (Hedejorderne) ikke var Tale om andre Arbejder end Opbrydning af Jorden med Plov, der krævede 4 Dages Arbejde med 2 Heste, samt Paaførsel af Mergel og Gødning; hvor meget Arbejde der medgik hertil, beroede paa den Afstand, hvori navnlig Mergelen skulde hentes. Men i hvert Fald vilde man langt fra naa op til 100 Arbejdsdage pr. Td. Ld., knap til det Halve.

Til de saaledes fremsatte Betragtninger kan endnu følgende føjes, hvortil Materialet ikke var ved Haanden under Mødet: Efter Hr. Oldenburgs Forudsætninger vilde der til en Opdyrkning af aarlig 3 □ M. kræves en (permanent) Forøgelse af Arbejderstyrken med 10,000 én Gang for alle

og derhos en saa stor aarlig Forøgelse, som udfordredes til Aar efter Aar at have 3 □ M. mere Jord under Dyrkning. Efter de paa Mødet fremkomne Oplysninger tør dog vistnok det anførte Tal reduceres meget betydeligt, vistnok til det Halve. Befolkningen i Landdistrikterne udgjorde nu

i 1860.....	ca. 1,247,000,
i 1870.....	- 1,367,000,
i 1880.....	- 1,453,000.

Antallet af Forsørgere, Medhjælpere og Tyende i de Klasser, der leve af Jordbrug, udgjorde

i 1860 ca. 304,600 eller 24,4 pCt. af ovenstaaende Tal,
i 1870 - 335,500 — 24,8 — —

Antages det samme Forhold for 1880, bliver Antallet ca. 354,500. Forudsættes Forøgelsen at være gaaet jævnt frem, har Antallet altsaa i 1865 omtrent været 320,000, Forøgelsen fra 1865—80 altsaa i Alt ca. 34,000 Arbejdskræfter. Lad nu ogsaa en noget mindre Del af Forøgelsen i 1870—80 komme paa Jordbruget, saa bliver det dog altid for disse 15 Aar en samlet Tilvæxt af over 30,000 eller med andre Ord: Arbejdskræfterne ere blevne forøgede omtrent i samme Forhold som det dyrkede Areal, nemlig med ca. 10 pCt. Forøgelsen i de personlige Arbejdskræfter har da været fuldt tilstrækkelig til at holde Skridt med det voxende Areal, og Spørgsmaalet reduceres herved til dette: har den ved Benyttelse af Maskiner vundne Arbejdsbesparelse været stor nok til at tillade, at der af den permanente Arbejdsstyrke har kunnet overgaa 5 à 10,000 Mand til egenlige Opdykningsarbejder? Da dette kun vilde svare til $1\frac{1}{2}$ à 3 pCt. af hin Styrke, er der visselig intet Urimeligt i at tro, at den ved Maskinerne vundne Arbejdsbesparelse har haft et hertil svarende Omfang, og det maa vel endog snarest siges at være sandsynligt, at der til en Forøgelse af Arbejdsstyrken med 10 pCt. svarer en lignende Forøgelse af det Areal, der er under Dyrkning.
